

Sola amb els records

Simone Veil,
política i feminista
francesa supervivent
d'Auschwitz, parla de
la seua autobiografia i
del principi d'esperança
en una vida plena de
pèrdues.

EL TEMPS

Senyora Veil, la vostra vida és marcada per l'experiència de l'infern d'Auschwitz. Què sentiu, avui, envers els alemanys?

—Amb tots els dolors del passat, quan m'he trobat amb alemanys mai no m'he parat a pensar si havien participat en l'Holocaust. Ja de ben jove, quan vaig tornar a França, el 1945, estava convençuda que ens havíem de reconciliar amb Alemanya. El tractat de pau de Versalles, després de la Primera Guerra Mundial, fou massa dur i va acabar originant el nazisme.

—La vostra posició conciliadora us honora, però les pors dels temps dels internaments als camps de concentració encara són presents?

—No passa ni un sol dia que no pense en el camp. Però jo identifique la mort i l'horror amb el partit de la SS, el règim sota el qual també patiren els alemanys.

—En els debats sobre el nacional-socialisme es parla constantment de la culpa de l'alemany corrent: si més gent s'hi haguera oposat no hauria passat una cosa tan terrible.

—Aquesta mena de teories són perilloses, perquè donen una solució ràpida. Si tots són culpables, l'individu no té culpa de res. Alguns alemanys es decidiren per l'un bàndol o per l'altre, però molts simplement tenien por i per això se sotmeteren al règim nazi.

—Després de la guerra, a França, us vàreu trobar obligada a enfrontar-vos amb l'antisemitisme o amb la indiferència. Una volta va escriure que algú es burlà del vostre número de presa que porteu tatuat.

—Fou un diplomàtic francès. Jo servia un aperitiu, ell assenyalà el meu braç i em preguntà si això era el número del guarda-roba. Tal volta era un acudit. Ell era un idiota a qui no he volgut tornar a veure mai més.

—També confidents vostres, i fins i tot familiars, no foren concrets amb el vostre patiment.

—Potser no era incomprensió, però no volien saber res de les meues preocupacions. Als oncles i les ties que ens acolliren quan tornàrem dels camps i que ells mateixos havien passat la guerra a Suïssa, els nostres records se'ls feien insuportables. Nosaltres, els deportats, encara avui estem sols amb les nostres vivències. A final de

gener, en un acte commemoratiu de l'alliberament d'Auschwitz, vaig retrobar tres o quatre camarades meus del comboi de presos. Ells són els meus amics, ells foren els meus germans i germanes, els que realment compten.

—Fins i tot per al vostre marit el tema és tabú!

—Excepte un dels meus fills, ningú de la meua família no m'ha acompanyat després a Auschwitz. El meu home mai. No ho ha suportat.

—En la intimitat d'un matrimoni de més de seixanta anys, és possible no poder parlar de l'experiència més important i dolorosa?

—Ho vaig haver d'aguantar. Quan em trobe amb les amigues d'aquells temps, el meu home se'n va.

—Però, ha llegit el vostre llibre?

—Sí.

—Hi ha una altra cosa problemàtica en el vostre matrimoni: el vostre home tenia uns plantejaments un poc conservadors respecte al paper de la dona a la família, molt diferents dels que teniu com a política.

—Ell mateix ve d'una família on les dones no treballaven. En canvi, jo des de tretze anys volia ser advocada i, de fet, ens vam conèixer durant la carrera. Quan després vaig voler fer-me advocada, ell protestà. Jo no volia discutir i em vaig decidir per la judicatura, que en aquell moment ja era accessible a les dones. Per tant, vaig haver de posar-me a estudiar immediatament després del naixement del meu tercer fill. Tot va eixir bé.

—Els conflictes matrimonials han influït en les vostres relacions posteriors amb els opositors polítics?

—No, però he après que hi ha certes coses per les quals no val la pena discutir; potser per això continue casada després de 62 anys. Tal volta no ho hauria de dir, però el meu marit és un poc possessiu, encara avui.

—La vostra carrera començà en el món de la justícia, després esdevinguéreu ministra, presidenta del Parlament Europeu i membre del Consell Constitucional. Fou difícil, de combinar carrera i família?

—De vegades fou dur. Però els fills, que veia ben poc, estaven l'un per l'altre. El gran tenia cura del més petit.

—Ell el va criar?

—Més o menys. Avui tots dos són advocats i el gran ha acollit al seu germà menut al seu bufet. Magnífic. Recorde que sovint em demorava al Ministeri de Justícia i tornava tard a casa. Una vegada vaig veure el més xicotet amb un embenatge enorme al braç quan em va obrir la porta. Em vaig horroritzar. S'havia ferit amb la porta de vidre de la cuina. El seu germà, que aleshores tenia deu anys, el va portar a la clínica infantil, on el tractaren. I així era sempre: quan el xicotet estava malalt, el gran li feina companyia.

—A Alemanya, hom té la impressió que per a les franceses és més fàcil de conciliar treball i família que per a les alemanyes. És un clixé?

—Per a una dona és més fàcil d'exercir una professió si l'escola no s'acaba a les 13 h. Però per a les dones franceses el dia a dia amb feina i fills és molt dur.

—Com a ministra de Sanitat, va dur a terme una reforma molt important, la llei Veil, de 1975, la legalització de l'avortament. Alguna volta ho heu sentit com una contradicció amb la vostra decisió de tenir fills?

—En absolut. Durant el temps que vaig ser jutgessa vaig veure sovint dones joves que, a causa de l'avortament, foren perseguides per la llei. Es tractava d'interrupcions d'embaràs que moltes vegades es feien en condicions atroces. Cada any morien centenars de franceses per aquestes intervencions. La reforma arribava amb retard. Amb l'oposició dels fonamentalistes religiosos i de la dreta conservadora, vam aconseguir un avanç molt gran amb la llei per a les dones. També hi veig una acció contra la discriminació.

—Com a ministra va fer política. Per què el 1979 canviàreu el càrrec representatiu que teníeu per a ser cap de llista al Parlament Europeu?

—Veritablement era una tasca que m'agradava. Europa començava a formar-se. Al mateix temps, teníem l'amenaça soviètica. El parlament feia un paper important en la mediació entre est i oest.

—Des que el diligent Nicolas Sarkozy és president, Alemanya mira amb sorpresa França, amb un govern que sembla haver esdevingut una mena d'empresa unipersonal.

Per què donàreu suport a la candidatura de Sarkozy?

—Ens coneixem des de fa molt de temps. Després de l'època al Parlament Europeu vaig tornar a col·laborar amb el govern ací a França: Salut, Afers Socials i Desenvolupament de la Ciutat, un paquet ben gros. Aleshores vaig conèixer Sarkozy, que era responsable dels pressupostos al Ministeri de Finances. Em semblà divertit, simpàtic, amable, graciós. Fou agradable treballar amb ell. Jo encara no tenia una idea exacta sobre el meu pressupost i ell em va deixar perplexa. Estava més ben informat que la directora del departament del meu ministeri. Sarkozy és un home que absorbeix ràpidament, un home molt aplicat.

—**Sarkozy ha nomenat onze dones entre ministres i secretàries d'estat. És un canvi real o un colp publicitari?**

—Això ha estat significatiu, per bé que avui encara n'hi ha que diuen que no són capaces per a aquests càrrecs.

—**Una de les promeses femenines, Rachida Dati, l'han rellevada ara com a ministra de Justícia i l'han expulsada del Parlament Europeu. La filla de l'immigrant magribí era només un toc ètnic al gabinet?**

—No, ella ha resolt unes quantes coses. La conec bé, ha treballat per a

mi i ha tingut una evolució destacada: és la segona de dotze germans, amb un pare que parla malament el francès i una mare que no sap llegir ni escriure. Durant la forta disputa al voltant del mocador musulmà a les escoles vaig posar Dati de negociadora. Ella va aclarir que les escoles estatals estan obligades al laïcisme. Si açò no va bé als pares, que porten els fills a escoles privades. En aquell moment, Dati em va impressionar molt per la seua intel·ligència i el seu valor.

—**Aleshores, per què ha actuat tan desafortunadament com a ministra?**

—Els avantatges d'una persona són també els seus desavantatges. Dati és autoritària, compleix les seues funcions i s'ha entès malament amb els jutges. Però també hi tenia a veure que va engegar una reforma jurídica que els altres intentaven fer des de 35 anys enrere.

—**Us agrada la naturalesa autoritària de Sarkozy?**

—És cert que ara el poder es concentra al cim. Encara que hi haja un primer ministre molt influent, Sarkozy compleix moltes reformes tot sol i sempre viatja per tot el país. D'una altra banda, la manera com s'ha compromès amb Europa durant la presidència francesa del consell ha estat notable.

—**Els homenatges s'acumulen: Académie française, la condecoració de la Legió d'Honor... Sou ben vista arreu. Per què us heu retirat?**

—Perquè sempre he dit: el 2009 pare. Vull ser més lliure.

—**Amb la lectura del vostre llibre resta la sensació d'una vida marcada per les pèrdues: la mort prematura del pare, la mare, el germà, finalment la mort...**

—...del meu fill.

—**En el transcurs d'una vida com aquesta, plena de cops del destí, s'aprèn a tractar la pèrdua, la tristesa i el dolor?**

—Constantment he de pensar en les persones que he perdut. D'una altra banda, estic acotxada en una gran família, on els 27 membres s'entenen meravellosament. I després hi ha els amics. Però l'alegria no és el meu tret característic. Quan els altres riuen sempre diuen: ets tan seriosa... És cert, no sóc una persona alegre. No obstant això, no puc entendre com ara la gent parla de la crisi: tot és terrible al món... Però això no és cert, com ja sap tot aquell que ha viscut la guerra. No sóc una persona alegre, però puc dir que sóc optimista.

Susanne Beyer i Stefan Simons

Traducció de Beatriu Vallès Jimeno